

SEZGİN KAYMAZ
Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir

SEZGIN KAYMAZ 1962'de Sinop'ta doğdu. Konya Anadolu Lisesi'ni bitirdi. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Dilbilimi Bölümü'nü, Türkçe dersini veremediği için son sınıftan terk etti. 1976'dan itibaren oyuncu ve teknik direktör olarak hentbolla uğraştı. Kitabın yayımlandığı tarih itibariyle Türkiye Voleybol Federasyonu'nda koordinatör olarak çalışıyordu. Romanları (hepsi İletişim'den): *Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir* (1997), *Geber Anne!* (1998), *Kaptanın Teknesi* (1999), *Lucky* (2000), *Zindankale* (2004), *Ateş Canına Yapışsın* (2008), *Kün* (2013). Hikâyeleri: *Sandık Odası* (2005), *Medet* (2007).

sezgin.kaymaz@gmail.com

İletişim Yayınları 401 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 56

ISBN-13: 978-975-470-598-0

© 1997 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-8. BASKI 1997-2010, İstanbul

9. BASKI 2013, İstanbul

KAPAK Ümit Kıvanç

KAPAK FOTOĞRAFI Utku Varlık, "Anılarımızın penceresi", 1976

UYGULAMA Hasan Deniz

DÜZELTİ Sait Kızıllırmak

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEZGİN KAYMAZ

Uzunharmanlar'da Bir Davetsiz Misafir

1

UZUNHARMANLAR'DA bir akşam vakti, Ruşen Sokak, 14 Numara'nın önüne, orta boy bir pikap yanaştı. Şoför, arabadan atlayıp, kasanın arka kapağını açarken, komşu evlerin perdeleri de birer ikişer aralanmaya başladı. 14 Numara'nın yeni kiracısı olduğu anlaşılan, iyi giyimli genç adam, ağır kolilerden birini kucaklamış, dizinden de destek alarak soluya soluya ilerlemeye çalışan şoförün önünden seğirtip, el çantasından çıkardığı koca anahhtarla iki kanatlı ahşap kapının tek kanadını açtı. Eliyle içeriği gösterip;

“Sen şimdilik şöyle bırak ustacım,” dedi.

Şoför, ıkına sıkına eğilip, koliyi kapının hemen girişine bırakırken, bakkalın kızı Nursel de yanına sinmiş, perdenin aralığından taşınma merasimini izleyen anasını dürttü.

“Ne var ki o koca koca kutularda?”

Anası, burnunu cama iyice yaslayıp sırttı.

“Pek de ağır baksana,” dedi. “Şöfer nasıl ihliyo valla.”

Kolilerin altında ezilen şoförün hali, 11 Numara'daki Havva'nımın da ilgisini çekti. Pencerenin önüne dizilmiş

çocuklarının arasındaki mevziini genişletmeye çalışarak, kıcıyla sağa sola devindi. Camı buharlaya buharlaya söylendi:

“Adamcağızın beli kayacak ayol...”

Ailenin en büyük çocuğu Ayla, anasının buharladığı camı silerken cevap yetiştirdi:

“Hee... Kethüda sanki! N’olur bi ucundan da şu tutuverse...”

Küçük oğlan Kemal, burnunu burguladığı işaret parmağını çekmeden ablasını aşığladı:

“O tutamaz ki, salak mısın nesin!”

Ayla, Kemal’in kıcını hırsla çimdiklerken, oğlanın çığığını bastırarak bağırdı:

“Anne kız! Şuna bi şey söyle... Yine burnunu karıştırıyo...”

Havva’nım, Ayla’yı dirseğiyle geriye itip Kemal’e şamarını indirdi.

“Sümüğünü cama sıvama, domuzun piçi. Sıtkım sıyrıldı silmekten.”

Kemal, ağlaya ağlaya sedirden inip odanın ortasına kaçarken, Ayla anasının dikkatini yeniden 14 Numara’ya çekti:

“Bekâr mı ki bu herif?”

“Bekâr... Keşke evli olaydı...”

Ayla, anasına küskün küskün baktı.

“Niye ki?”

“Niye olacak... Evli olsaydı, çekip gitmesi daha kolay gelirdi.”

“Gider mi diyosun?”

“Göndeririz Allahın izniyle... Şimdiye kadar kimseyi oturttuk mu orda?.. Vakitlicene gönderecek inşallah...”

* * *

Kolileri taşıma işini bitirince, şoför arabanın kasisına yaslanıp derin derin soluklandı.

“Musa Abi, ne vardı bu kutuların içinde allasen?” dedi, fursundayarak. “Adam ölüsü gibi... İmanım gevrediyse valla.”

“Kitap,” dedi Musa. “Sadece kitap. Seni de yordum ama...”

“N’aparsın? İşimiz bu. Eh... hadi bana müsaade.”

Musa, cüzdanını çıkartıp, adamın parasını ödedi.

“Allah bereket versin,” dedi adam, arabanın kapısını açarken. “Daha iyi yerlere de göçmek nasip etsin.”

“Sağ ol, var ol da, ben bu sokağa, özellikle taşındım. Çok sevdim buraları. Hadi uğurlar olsun.”

“Allah razı olsun.”

Musa, pikap uzaklaşırken, pencerelere yapışmış meraklı kafalara şöyle bir baktı. İçin için gülüp omuz silkti. Eve girdi. Kapıyı gürültüyle kapattı.

Küçük ama geniş holde birbirine cepheden bakan iki kapıdan soldakini açtı. Evi tuttuğu gün, bu odada kalmaya karar vermişti. Kolunu içeri uzatıp duvarı yoklayarak elektrik düğmesini buldu, çevirdi. Sarı ışık akşamın alacakaranlığına alışmış gözlerini gıdıkladı. Elinin tersiyle göz kapaklarını kaşıyarak dosdoğru karşı duvara yürüdü. Demir karyolanın hemen yanındaki yüklüğü açtı. Ortadan, kalın bir dilme atılarak ikiye bölünmüş, çok eski zamanların gusül dolabını gözüyle ölçüp biçti. “Sığması lazım,” dedi. Sonra, hole çıkıp en yakındaki koliyi açtı. Kucağına alabildiği kadar çok kitap alarak odaya geri döndü. Yanyana dizdiği takdirde sığdıramayacağını düşündü. O yüzden, dipden başlayıp odun istifler gibi üstüste yığmaya başladı. Yalnız, adlarını ve yazarlarını, görünsün diye, dışarıya getirmeyi de ihmal etmedi. Diğer kitapları da getirmek için odaya tekrar çıktı. Işığı açtığına perdeleri kapatmayı unutmuştu Musa. Bu sayede, 11 ve 13 Numara’dakiler, babaları hariç, ailecek camdaki gözlemlerini rahat rahat sürdürüyorlardı.

“Bu çocuk talebe galiba,” dedi, Bakkal Mustafa’nın kızı Nursel.

“Belki de öğretmendir,” diye kızıyla kafa buldu Remziye Hanım. “Hem de bekâr!” Kikirdeyip, kızının böğrünü dirsekledi.

“Amaan!” diye terslendi Nursel. “Bekâr mekâr... Banane!.. Mahallecek didinip kovmayacak mıyız nasılsa...”

Remziye Hanım, sırtarak kızının damarına basmaya devam etti:

“Ne bileyim anam... Bana heveslendin gibi geldi de...”

Nursel anasının böğrünü dirsekledi.

“Ne sayıklıyon Allah aşkına!”

O esnada, 11 Numara’da, az önce burnunun tatağını cama sıvadığı için bir şamarla pencere önünden sürgün edilen Kemal’in yerine genişçe yayılmış Havva’nım, çenesini gerdanına doğru bastırıp, dişlerinin arasından “dıt” diye geçirdi.

“Bu herif aile terbiyesi görmemiş anam,” dedi. “Birazdan perdelerin açık olduğuna bakmaz, donunu da çıkarır bu.”

“Hi hi hi.”

“Gülme Ayla!”

“Sen ne gülüyon o zaman?”

“Ben sinirimden gülüyom. Senin gibi zevkimden değil.”

* * *

Musa, üçüncü koliyi de dolaptan bozma yeni kütüphanesine yığıldıktan sonra, eğilip kalkmaktan tutulmuş belini çıtlamak için ayağa kalkıp, vücudunu geriye doğru büktü. Perdenin açık olduğunu, karşı komşularının camlara dizilmiş, kendisini seyrettiklerini de o zaman farketti.

“Şunların haline bak!” diye söylendi, dişlerinin arasından. Üstlerine yürür gibi pencereye atıldı. Hırsla çekip örttü tek kanatlı perdeyi. Sonra da kenardan hafifçe aralayıp hâlâ ba-

kıyorlar mı diye karşı tarafa göz attı. Tıpkı kendisi gibi perdeyi aralamış, kenardan kenardan göz atanlarla göz göze geldi. “Bakın bakalım, bakın,” diye homurdandı. “N’olacaksa böyle...”

“Aaa! Kapattı kız!” diye hayıflandı Nursel.

“Eh madem...” dedi Remziye Hanım. “Kapattığına göre, bakmamızı istemiyolar... Sen de kapat...”

Musa’nın perdeyi örtmesi, 11 Numara’daki Havva’nının da neşesini kaçırmıştı biraz. Cama sırtını dönüp, sedire bağdaş kurdu.

“Ayla... Kalk bi çay demle de içelim,” dedi. “Televizyonda da Türk filmi var ne güzel. Çok acıklıymış hem...”

“Niye hep ben demliyomuşum?”

“Kalk kız! Deli etme beni akşam akşam.”

“Bi de küçük kızımın eli iş tutsun.”

Havva’nının küçük kızı Leyla, anası tarafından hep kayırılacağını bilmenin şımartıcı huzuruyla, ağzındaki sakızı balon yapıp gıcık gıcık baktı ablasına.

Ayla, odadan söylene söylene çıktı. Çıkarken de bütün hıncını kapıdan aldı.

“Kemalim... Gel len, barışalım... gel bi kucağıma,” dedi Havva’nım. Der demez de, Kemal’in, halının altına soktuğu elini görüp, avaz avaz bağırmaya başladı:

“Aaaa! Bak domuzun piçine! Şimdi de halıya sürüyo sümüğünü...”

* * *

Musa, işinin başındaydı. Beşinci koliyi boşaltıp yüklüğe istifledikten sonra, hesabının tutmayacağını anladı. “I-ıh,” dedi. “Hepsi sığmayacak. Artanını da öbür odadaki yüklüğe korum artık.”

Kolilerin tamamı boşaldığında, her iki odadaki yüklük de tepeleme dolmuştu. Kan ter içinde saatine baktı Musa. “To-

pu topu kırk beş dakikamı almış,” dedi hayretler içinde. “Ama bütün gün koşturmuşum gibi yordu beni...”

Karyolanın çekimine kapıldığını hissetti. Bir an, erkenden yatmayı düşündü, sonra vazgeçti. Hole çıkıp boşalan mukavva kutuları birer birer büktü. Kucakladığı gibi alt kata indi. Tuvaletin yanındaki duvarda elektrik düğmesini bulup bahçenin ışığını yaktı. Kapının sürgüsünü çekti. Bahçeye çıktı. Sille taşı döşeli küçük bahçe, ilk gördüğü halinden çok farklıydı. Şaşkın şaşkın sırtarak karşı köşeye yürüyüp yükünü, kömür tentesinin altına bıraktı düzgünce. Sonra kendi etrafında döne döne, gece gözüyle etrafı incelemeye başladı. Ortalık, rahatsızlık verecek derecede temizdi. Bir ürperti yaladı sırtını. Hemen eve girdi. Kapıyı sürgülerken; “Beyabi temiz iş görmüş,” dedi. O anda da, taşınma telaşıyla dikkatinden kaçan bir şeyi daha farketti. “Önce perdenin açık olduğuna uyanmadım, sonra da evin haline,” diye kızdı kendine. Bu ev böyle miydi, kiralamak için bakmaya geldiğinde? Ne gezer... Ahşap duvarları kıymık kıymık çatlayıp evin içine doğru sarkmış, her çatlakta bir örümcek ağı sallanır, sadece yatıp kalkmaya karar verdiği odada yerde serili, deli pöstekisine dönmüş yoluk bir çaput, yük-lük kapısız, karyolanın yayları pashı, üzerinde dolu patates çuvalı gibi içindeki yünleri yumru yumru olmuş bir yamalı yatak, öbür oda dersin olduğu gibi harabe değil miydi? Evet, Beyabi'ye bolca para bırakıp, evi temizletmesini, gereken tamirati yaptırmasını söylemişti ama bu kadarını hiç beklemiyordu doğrusu. “Amma titiz adammış,” dedi sinirli sinirli. Alıcı gözüyle, tepeden tırnağa, iyi bir incelemeye karar verdi yeni evini. Önce, sağdaki banyo kapısını açtı. Işığı yaktı. Kara mozaik, sistire-cila çekilmişcesine pırlıl pırlıl parladı sarı ışığı yiyince. “Bravo,” dedi. Kazanlı odun sobasının boruları bile değiştirilmişti. Kurnanın altındaki taş tekne, işinin erbabı bir yontucunun elinden yeni çıkmış gibi

kaymak kaymaktı. Çatlakları yosun bağlamış halinden eser yoktu. “Belki de yenisini almıştır,” diye düşündü.

Banyonun ışığını söndürüp hemen karşıdaki mutfığa geçti. Şaşkınlığı daha da arttı. Duvarlar, çivitli kireçle badanalanmış, tahta raflar, yağlı boyayla boyandıktan sonra, su tutmasın diye de üstlerine mavi-beyaz desenli muşambalar kapatılmış, yetmemiş, yeni evli bir çiftin ihtiyacını karşılayacak kadar bol, gıgırcır kap kacak yerleştirilmişti aralarına. Zemindeki kara mozaik de aynı mavi-beyaz desenli muşambanın kalın cinsiyle kaplanmıştı. Bulaşık tezgâhı tertemizdi. Üçlü likit gaz ocağı tezgâhın üstüne yerleştirilmiş, üstüne emaye bir çaydanlık, çaydanlığın üstüne de porselen bir demlik oturtulmuştu.

Sersem sersem köşedeki tel dolaba yürüdü. Kiralamaya geldiğinde buzdolabı gördüğünü hatırlıyordu da tel dolabı hiç hatırlamıyordu. Tepedeki mandalı çevirip, çitasından tutarak kapağını açtı. Boy boy kavanozlara basılmış renk renk reçelleri görünce küçük dilini yutacak gibi oldu. Ağzı ayrıldı. Eğilip alt kapağı açtı. Tepeleme kayılmış, paket paket Seylan çayıyla burun buruna geldi. Keyiflensin mi, endişelensin mi bilemedi. “Bu herif, benim çay tiryakisi olduğumu nerden bildi yav?” dedi, titrek bir sesle. Sonra da doğrularak “İşe bak!” diye söylene söylene buzdolabının kapağını açtı. Kendini ilginç sürprizlerle karşılaşmaya hazırladığı için kalıp kalıp tereyağları, peynirler, paket paket zeytinleri normal karşılamayı başardı ama en alt rafa yerleştirilmiş cam kâselerdeki ev yapımı zeytinyağlı yemekleri, dolabın kapak raflarına yerleştirilmiş turşu basılı kavanozları görünce karnına yumruk yemiş gibi oldu. Hafiften bir mide bulantısı geldi, geldiği gibi de geçti gitti. “Pes be!” dedi, üzerine maydonoz serpiştirilmiş zeytinyağlı barbunya ya sulanırken.

Işıkları söndürüp ahşap merdiveni inlete inlete üst kata

çıktı. Odasına girmek üzereyken son anda, şeytan dürtmüş gibi vazgeçip karşı taraftaki odaya daldı. Gömme elbise dolabına bakmak istiyordu. İçinde, mutfaktaki sürprizlerin benzerleriyle karşılaşacağı yönünde kuvvetli bir his vardı. “Allah bilir, Beyabi hazır eli değmişken bana iç çamaşırını filan da almıştır,” diye espri yapıp kendi kendine güldü. Yüklüğün karşısındaki gömme dolabın ilk kapağını açtı ve dondu kaldı. Ambalajında gömlekler ve pantolonlar yerleştirilmişti güzelce. Telaşlandı. Yandaki kapağı da açtı. Dolabın, bel hizasından yukarıya doğru yükselen bölümüne, jelatinlerinin içinde dört tane yeni kazak konmuştu. Alttaki çekmeceleri açtı. Gözüne etiket zımbalı çoraplar, burnuna da çorapların arasına atılmış küçük küçük sabunların çiçek kokuları çarptı. Bir başka çekmecedeki yeni iç çamaşırlarını, bir diğerinde ise banyo kesesinden havlusuna kadar bir tamam hamam malzemelerini buldu. “Bu kadarı da... yani...” dedi. Kapakları kapatıp odaya daha bir alıcı gözle baktı. Nerdeydi ilk hali, nerdeydi şimdiki hali... “Bu evi bu hale getirmek için on tane mi kaddın tuttu, n’aptı bu Beyabi?” diye sordu kendi kendine. “Yarın ziyaretine gidip teşekkür etmek farz oldu artık.”

Odadan çıkarken, kapının ağzında bir an durdu. “Neden buraya yerleşmiyorum ki? Elbise dolabım da burda...” diye düşündü. Kafasında bu teklifini evire çevire tartarken bitişik evde, besbelli ki çok ağır birinin ayakları altında gıcırdayan döşeme sesini duydu. Ardından da kuvvetli bir geçirti. Sonra bir geçirti daha, derken bir daha... “I-ıh...” diye reddetti kendi teklifini. “Bu oda yan komşunun odasıyla müşterek gibi... Benim sesim orda, onununki burda... Gene en iyisi öbür oda... Duvarına bitişen yok hiç olmazsa.”

Eve ilk geldiği gün de bu odada kendini pek eğreti hissetmişti zaten. Beyabi de öyle bir şeyler dememiş miydi?

“Sen, yanı boş odaya tüne Musa Efendi. Öbüründe rahat edemezsin.”

Neden rahat edemeyeceğini de böylece anlamış oluyordu. Işığı kapatıp çıktı. Kendi odasına geçti. Döşeli demir karyolasının üstüne attığı, Balzac'ın *Bette Abla*'sını aldı. Sedire oturup arkasına rahatça yaslandı. Kısık, kadife bir öksürük sesi duyuncaya kadar da kafasını hiç kaldırmadan, keyifle okumaya daldı.

Odanın ahşap duvarlarına baktı. “Demin geçiren komşu galiba,” dedi. “Şimdi de öksürük tuttu.” Kitabına döndü. Kendini kaptırmaya çalıştı ama, “Arada bir hol, üç tane de ahşap duvar var. O komşunun sesi olsa, bu kadar kolay delemeyiz engelleri,” diye düşündüğünden, başaramadı... Kısık bir öksürük daha duydu. Öksüren, sanki ciğerleri güçsüz olduğu için değil de, Musa'ya varlığını belli etmemeye çalıştığı için kısık öksürüyormuş gibi geldi. Ürperdi. Kitabı se-dirin üstüne tersyüz edip bıraktı. Ahşap döşemeyi elinden geldiğince az gıcırdatarak usul usul hole çıktı. Karşı odanın kapısına inanamayan gözlerle baktı. Alttan ışık sızıyordu. Çıkarken kapattığından da emindi üstelik. “Bu da geçiren komşunun ışığı olacak değil ya,” dedi içinden. O sırada, alttan sızan zayıf ışık, kapının önünden biri geçiyormuş gibi gölgelendi, sonra tekrar berraklaştı... “Öksüreni yakaladım,” diye düşündü, içi titreyerek. Korca korca kapıya yaklaşıp kulağını dayadı. Tahta gıcirtısı duydu. İçerde biri yürüyordu.

“Kim var orda?” diye bağırdı. Patlayarak çıkan sesinden korkup kapının önünde sıçradı. “Kim var?” diye bağırdı tekrar.

Cevap gelmedi. “Yok yok... Yanlış duymuşumdur... Işığı ben açık unutmuşumdur,” diyerek kendini avutmaya çalıştı. Yediremedi. Derin bir nefes aldı. Cesaretini toplayıp odaya daldı.

Işık yanıyordu, evet, ama ortalıkta o ışığı yakmış olabilecek kendisinden başka hiç kimse görünmüyordu. Ha-

linden utandı. Yine de, “Hazır buraya kadar gelmişken...” deyip kendini ayıplaya ayıplaya sedirin, karyolanın altına baktı. Elbise dolabının ve yüklüğün içini kontrol etti. Karyolanın üstüne çıktı. Perdeyi açıp, bahçeye bakan pencerenin sürgüsünü kontrol etti. Sürgülüydü işte. “Deli!” dedi kendi kendine. “Eski, ahşap bir ev... Işığı kendin açık unuttun, iki ses duyunca da ödün patladı.”

Sevine sevine, ama sevindiğini kendine belli etmemeye çalışarak ışığı söndürüp çıktı. Geri dönüp kapının altındaki boşluğa baktı. Işık sızdığını görünce gözlerine inanamadı. Hızla daldı odaya. Sağa sola bakınıp kimseyi göremeyince ışığı söndürdü ve bir daha ne görürse görsün, ne gıcirtısı duyarsa duysun, o gece o odaya tekrar dönmek üzere kesin kararını verdi. Caydırıcı bir şey görmemek için de odadan çıktuktan sonra, dönüp alttaki aralığı bakmadı.

Kendi odasına geçti. Epeyce zorlandıktan sonra, kitaba yeniden dalmayı başardı. Bitirince sedirin üstüne yanlamasına uzandı. Kitap bitti diye üzüldü bir süre. Sonra, kapağını okşaya okşaya kahramanlarını düşündü. Zihninde onlarla tartıştı. Yan odadan gelip duran öksürük ve tahta gıcirtısı seslerini de ciddiye almamaya çalıştı.

Kitabı yüklüğe yerleştirip odadan çıktı. Tuvalete indi. İşini bitirdiğinde, tam tepesindeki tavan döşemelerinin gıcirtadığını farketti. Üstte birisi geziniyormuş gibi... Peki, üstte kim oturuyordu? Kendisi... Kendisi aşağıda olduğuna göre aynı anda üstte nasıl gezinecekti bakalım?

Korkuyla, heyecanla, öfkeyle saldırdı merdivenlere. Bir cırpıda tırmanıp holü geçti. Kimse yoktu. Kararından dönüp az önce kendisini oynatan odaya tekrar daldı. Dolapları, yüklüğü, karyolanın, sedirlerin altını, bahçeye bakan pencereyi kontrol etti. Kapının yanındaki duvara yaslanıp, derin derin soluyarak, içinde gitgide büyümeye başlayan çaresizliği dışarı atmaya çalıştı.